

Ettevõtlikuks maast-madalast

Majanduskriis olevat selline asi, mida ei tohi mingil juhul raisku lasta, arvavad paljud. Sarnaseid mõtteid on väljendanud nii mõnigi siinne ettevõtja, need kõlasid ka mai teises poolse toimunud innovatsiooniteemalisel arutelul Riigikogus.

Innovatsiooniurijad G. Michael Maddock ja Raphael Louis Vitón võrdlevad majanduskriisi pöörisesse jäänud firmat ohuolukorda sattunud inimesega. Ohule saab aga tavaliselt reageerida kahel viisil – võidelda või minema joosta. Samalaadne valikuvõimalus jääb ka firmadele. Ühed kärbibivad kulusid, koguvad arvele sularaha, koondavad töötajaid, tühistavad investeeringuid ja uusi projekte. Säärane käitumine iseloomustab mainitud kahe teadlase hinnangul eeskätt suuremaid firmasid. Ettevõtjad aga käituvad nende meelest teisiti. Nemad näevad kriisis ajaloolist võimalust uuendada nii ennast, oma firmat kui ka tervet majandussektorit, milles nad tegutsevad.

Riskiinvestor Steve Jurvetson leiab selles HEI numbris ilmuvas tõkeloos ajakirjast MIT Technology Review, et säärane kriis on oma ettevõtte käimalükkamiseks mitte lihtsalt hea, vaid lausa parim aeg. Ja toob ka näite – milline aeg võiks olla veel sobilikum alustavale elektriautotootjale Tesla, et asuda võistlema Chrysleri ja General Motorsiga?

Ka Harvardi Ärikõrgkooli professor Clayton Christensen, kes mõne aasta eest videosilla vahendusel foorumil „Eesti teelahkmel” osales, usub, et innovatsioonile tuleb finantskriis ainult kasuks.

Ning igas maailma otsas klastrite arendamist nõustanud Economic Competitiveness Groupi esindajad kirjeldavad, kuidas just majandusraskused ettevõtjaid, teadlasi ja riigi esindajaid tihedamalt koostööle sunnivad.

See kõik aga eeldab piisava hulga ettevõtlike inimeste olemasolu, kes ei lepi mõne suurema firma palgatöölise rolliga, vaid tahaks pigem midagi ise püsti panna. Nagu öeldud, kipuvad suuremad ettevõtted pigem tagurpidikäiku sisse lülitama. Ettevõtlikuks sirgumine algab aga maast-madalast.

Newsweeki ajakirjanik Stefan Theil võrdles Saksa ja Prantsuse keskkoolides kasutatavaid majandusteemalisi õpikuid ameerika omadega ja arvas möödunud aasta hakul ajakirjas Foreign Policy ilmunud laia tähelepanu pälvinud artiklis viitab, et sakslaste-prantslaste ja ameeriklaste vägagi erineva ettevõtlusesse suhtumise juuri võiks otsida ka kooliraamatutest. USA-s räägivad need neutraalselt majandusteooriast, kahes mainitud Euroopa riigis aga pigem sellest, kui riskantne on ettevõtlus ja kuidas üleilmastumine töökohti hävitab, ettevõtjaid kujutatakse karikatuursete tegelastena, kes mõtlevad vaid kasumile. Ühe tollase küsitluse põhjal tegeles alustava ettevõtlusega 8% ameeriklastest, kuid ainult vastavalt 2% ja 1% sakslastest ning prantslastest.

Nii et vähe on sellest, kui ettevõtlusõpet jagada kõrgkoolides, sellega tuleks alustada varem. Ja loomulikult tuleks igal moel toetada neid koolinoori, kes ettevõtlusega juba praktiliselt tegeleda püüavad.

Erik Aru
HEI peatoimetaja

